

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autorka: Monika Kuželová

Název: VYUŽITÍ DRAMATICKÉ VÝCHOVY PŘI VÝUCE NA ZŠ

Předložená diplomová práce se skládá ze 14 kapitol na 129 stranách textu, dále v přílohách téměř 30 stran materiálu. První část spočívá ve zpracování teoretického základu dramatické výchovy. Druhá část se věnuje průzkumu využití dramatické výchovy ve stejnojmenném předmětu na 4 školách v Praze.

Formálně práce víceméně vyhovuje.

Téma dramatické výchovy (dále DV) je v současné době velmi živé, prochází mnoha diskusemi, zvláště v kontextu zavádění výuky na ZŠ podle nových ŠVP. Diplomantka se snažila o široké zmapování tématu. Musela prokázat orientaci v literatuře, v druhé části pak i v praktickém působení tohoto specifického pedagogického odvětví. Vnímání DV jako samostatného předmětu je málo časté a diplomantka se na ně soustředila, ačkoliv název práce si lze vysvětlit (zvláště v kontextu odborné literatury než laikem) i v širším slova smyslu jako využití dramatické výchovy jako principu, strategie při vyučování. Dokonce v citované teorii DP bychom řadu argumentů k takovému tvrzení. Vnímejme tedy tuto DP jako cestu od teorie DV k praxi v předmětu DV na ZŠ.

Co je však diskutabilnější, je přístup autorky k zpracování teoretických pramenů. Vzbuzuje svým obsahem spíše dojem kompilace dostupných textů. DV má samozřejmě mnoho rozmanitých podob, náhledů, postojů a názorů nejrůznějších autorů. To není jednoduché postihnout, diplomantka se jistě necítí být kompetentní k jejich posuzování. Ale značná část textu dostává podobu řetězce citací. Opora o odbornou literaturu je určitě pochopitelná, nesmí se však vytratit osobní postoj diplomantky, odlišení autorů a jejich přínosu. Srozumitelnější by bylo, kdyby autorka relevantní části vztahovala odkazy na metodická témata pozorování z průzkumné části, kdyby jimi argumentovala, připravila východiska pro kapitoly Praktické části (pozorování v hodinách průzkumného DV). Jisté propojení teorie a praxe ale najdeme v kap. 7. *Analýza výsledků*.

Nevyvážené, někde až nelogické je dělení teorie do kapitol (např. pod názvem 6. *Oblasti dramatické výchovy* se skrývají metodické postupy, dokonce s příklady her - tedy texty téměř přespříliš obsáhlé, naproti tomu kapitola 6. 3. *Strategie vedení hodin dramatické výchovy* by zasloužila samostatné místo a širší obsah, neboť se o její témata opírají hypotézy výzkumu).

K praktické části je třeba především ocenit poctivou pracovitost se zpracováním pozorovaného materiálu hodin DV a dotazníků. Z textů vyplývá obrovská rozmanitost v hodinách - to jak obsahová, tak kvalitativní. Je otázkou, zda průzkum tak malého vzorku cosi vypovídá. Jsem ale přesvědčena, že

některá dílčí poznání přinesl. Velmi vážné je sdělení v závěru práce, že učitelky ve shrnutí nepracují s cíli, často nepůsobí kvalifikovaně pro práci v DV.

Práce má potenciál pokračovat s možností dotazníku i na jiných školách, ale také na školách, kde DV není zavedena jako předmět. Domnívám se, že vzorek nebyl reprezentativní, protože v odborných periodikách píšící ze své zkušenosti v DV učitelé velmi erudovaně.

Užila bych výstižnou formulaci kolegy doc. Jiráska: autorka..." zůstává i přes velké úsilí a snahu doposud v půli cesty, ve stadiu zpracovávání (nikoliv zpracování)". Aby ji však mohla diplomantka vyvrátit, položím tuto otázku k obhajobě:

Citace rozdílných názorů autorů vzbuzují polemiku, neosvětlují dostatečně pojmové zakotvení popisovaných fenoménů. Příkladem je funkce reflexe a hodnocení v hodinách DV v kapitole 6. 3. 2. *Reflexe a hodnocení*. Oproti Machkové a Bláhové, které vidí reflexi jako nezbytnou, je citace Provozníka v názorovém rozporu.

Machková: „Reflexe je zpětný pohled na právě proběhlé činnosti, verbalizuje získanou zkušenost a shrnuje poznání, k němuž žáci v aktivitě došli. V mnoha případech je důležitější než aktivita sama, protože slovní vyjádření problému vede k jeho ujasnění.“

Bláhová: „Pojmenování vlastního zážitku, jeho sdělení a zhodnocení je nutným završením improvizace jako procesu sociálního učení. Reflexi a hodnocení hry a své účasti v ní provádějí nejenom sami účastníci, ale i pedagog, který sděluje nejen své dojmy a hodnotící postřehy pozorovatele, příp. účastníka hry, ale provádí i jakousi „reflexi reflexí“ - vyhodnocení prožitků skupiny.“

Provozník: „V dramatické výchově je hodnocení vyhrazeno významné místo, protože je pokládáno za její nezbytnou součást, bez níž je výuka v tomto předmětu nepředstavitelná. Nejde jen o formální zhodnocení hodiny nebo činnosti, ale o důležitou fázi práce, bez níž by proces dramatické výchovy často vyzněl naprázdno, nenaplnil by se jeho smysl. Právě reflexe leckdy vnáší do procesu dramatické výchovy efekty, které souvisejí s tím, co je v dramatickém umění označováno jako katarze“

V čem je ten rozdíl a jak jste u posouzení podkladů z průzkumu k hypotéze č. 6: *Všichni učitelé zařazují během i na konci hodiny reflexi toho, co se při výuce odehrálo* odlišila pojmy : reflexe a hodnocení.

Praha 29.12.2008

zpracovala PaedDr. Zdeňka Hanková